

Mala podjetja - velike ambicije

DIH, digitalizacija poslovanja optimalno in inkluzivno ali raje kar po slovensko?

V mali Sloveniji je do nedavnega delovalo 6, zdaj pa že 8 Digital Innovation Hubov (DIH). Dva v Murski Soboti se specializirata za "Smart Manufacturing" in "Agriculture and Food Production"; dva v Mariboru delujeta z Univerze in Štajerskega tehnološkega parka; eden v Celju deluje "za področje vzhodne Slovenije"; dva v centru delujeta "za slovenska podjetja" na vseh področjih; eden v Novi Gorici pa se fokusira na "High performance and Cloud Computing" ter "čezmejno sodelovanje".

Glede na lepo bero aktivnih DIH-ov je bilo pričakovati, da bo država sklicala posvet DIHov in si izmenjala z njimi mnenja o načinu delovanja, o vrstah strank, o potrebah strank, o poteh v boljše, bolj digitalno prihodnost.

Namesto tega smo dobili nov DIH, ki je nastal ob času razpisa za financiranje¹ in "se osredotoča na podporo industrijskim panogam, ki jih slovenska strategija pametne specializacije (S4) poudarja kot prednostne, to so: pametna mesta in skupnosti, pametne stavbe in pametne tovarne". "Ključni strateški partnerji" niso navedeni, temveč "izhajajo" iz »specializacijske platforme S4 Grozd Pametne Tovarne« ali »IKT horizontalne mreže (SRIP PmiS)« itd. Kdo so torej partnerji? Kaj hočejo? Kaj potrebujejo? Spletno stran z objavo razpisov? Delavnice? (V ponudbi je nekaj nemara nekoliko zasoljenih?) Digitalizacija je trenutno res paradni konj države. Je to prostor, kjer pomagamo podjetjem? Prostor, kjer trošimo denar iz strukturnih skladov?

V Sloveniji ni sistematičnega financiranja dejavnosti DIH (le enega od nekaterih DIH financira država iz strukturnih skladov). Več drugih DIH (ki dejansko ponujajo konkretne storitve v smislu podpore DIH malim in srednjim podjetjem) država ne financira. Vladni uradniki redko podrobno vedo, kakšna je vsebina / vpliv storitev, ki jih ponujajo / izvajajo različni DIH (ali kakšna je razlika med slednjima). Tudi njihov fokus za delovanje DIH je do neke mere omejen: direktna osebna strokovna podpora za MSP je zanemarjena v primerjavi z info točkami (spletnimi stranmi) in izobraževalnimi delavnicami.

Kakšna bi bila pot naprej?

Model je treba ponovno raz- in domisliti, da bi bolje podprli različne akterje, ki prispevajo k digitalizaciji procesov MSP na različne načine in da bi okrepili dejansko konkretno podporo, ki jo prejme posamezni MSP. Sodelovanja v smislu konkretnih skupnih ukrepov in usmerjanja (sign-posting) strokovnjakov je trenutno mnogo premalo, ker ni ustrezno urejenega mreženja med DIH-i. Bo za to poskrbela država - strateško, ali se bo jezila, ker so DIH-i rasli kot gobe po dežju brez njenega "soglasja"? Model je treba znova premisliti, da bi postal inkluziven in da bi izkoristil obstoječe prednosti v različnih DIH-ih v Sloveniji.

Na ravni EU za pridobitev financiranja, povezanega z DIH-i, so trenutno na voljo aktualni razpisi (npr. v robotiki ste se lahko prijavi, kot dodatno prednost lahko omenite, da ste ali pa ste povezani z DIH). A kljub temu, da je v razpisih (npr. o robotiki, pa

ni robotika res nič kriva!) potreben / koristen status "DIH", se v trenutku, ko sta projekt in financiranje pridobljena (seveda glede na vsebino projekta), večji del pozabi na DIH komponento in se posledično sistematično izvaja premalo ali nobene strokovne dejavnosti za podporo MSP pri digitalizaciji (sam DIH in navedba tega v predlogu lahko pomaga pri pridobivanju projekta, vendar ni dovolj za doseganje pomembnega učinka kot DIH).

Kako to spremeniti?

- Nadaljnje zahteve po specialni DIH vsebini bi morale biti umeščene v razpise tako, da bi se izvajanje projektov osredotočalo tudi na konkretne ukrepe, povezane z DIH (da presežemo izdelovanje informacijskih spletnih strani in reklamiranje dogodkov). Treba je okrepiti sodelovanje med samimi DIH-i ter analizirati in upoštevati obstoječe modele, npr. Enterprise Europe Network ali Nacionalne kontaktne točke.
- Potrebno bi bilo tudi upoštevati dejstvo, da je podporno okolje že precej poseljeno. Posledično bi bilo potrebno upoštevati že obstoječe elemente in akterje v podpornem okolju ter iskati sinergije (preglednost za učinkovit »sign-posting« oz. vključevanje strokovnjaka, ki zna zadevo najbolje rešiti). Vse to z namenom, da se prepreči prekrivanje in nepotrebno podvajanje prizadevanj. Hkrati pa, da se omogoči inkluziven sistem, kjer vsak tvoren element podpornega okolja lahko sodeluje in prispeva (brez apriornih izključevanj).
- Izobraževalne modele kot npr. DIHelp bi bilo treba znova premisliti, da bi DIH-om lahko ponudili konkretno in prilagojeno dodano vrednost.
- Dober primer je podatkovna baza, ki jo vodi Executive Agency for SMEs (EASME) za strokovnjake za inovacije na področju SME instrumenta, in bi lahko bila dober model ali pa kar neposreden vir informacij za zagotavljanje visokokakovostnih strokovnjakov glede na zadevno temo s področja digitalizacije, ki pesti podjetje.

No, (kot vedno) je še precej prostora za izboljšave. Mreža EEN pa je tu že 20 let, in če kdo, mi vemo, kaj je stabilno kvalitetno delovanje, ki vključuje poznavanje meja našega znanja in sign-posting, pa tudi vključevanje znanja iz tujine. Mreža EEN ve, ker to vsakodnevno počne, kako pridejo eksperti iz podatkovne baze EASME k slovenskim podjetjem, da bi jim pomagali pri specializiranih problemih, vezanih na proces inovacijske verige. In ja, seveda nemalokdaj ti procesi vsebujejo ali so ključno vezani tudi na digitalizacijo.

Torej: Kaj pravite na resničen trg storitev za podporo digitalizaciji v Sloveniji? Kaj pravite, če bi jo podprli skupaj z državo vsi, ki to počnemo že sedaj? Kaj pravite, da bi se o tem uskladili in skupaj naredili korak naprej?

Dr. Špela Stres, LLM, MBA
Vodja konzorcija EEN Slovenija

Digitalni mediji slovenskega konzorcija Enterprise Europe Network

Partnerji slovenskega konzorcija EEN vsakodnevno nudimo podporo majhnim in srednje velikim podjetjem pri njihovem mednarodnem poslovanju, projektnih prijavah in na področju inoviranja. Za kakovostno izvedbo podpornih storitev se poleg neposrednega stika s podjetji, poslužujemo tudi podajanja ažurnih informacij preko tiskanih novic, ki jih ravnokar prebirate. A te niso edini vir informacij, saj smo že vrsto let prisotni na svetovnem spletu in s pojavom novih načinov informiranja v digitalni obliki, sledimo tudi najbolj priljubljenim načinom obveščanja.

Na ta način lahko zagotovimo raznovrstne in prilagojene vsebine za podjetja in ostale deležnike, obenem pa za obveščanje uporabimo najbolj učinkovit način. S tehnološkim razvojem so danes ta sredstva obveščanja dostopna praktično v vsakem trenutku in kjerkoli, tudi na zaslonu prenosnih naprav.

Spletna stran (www.een.si)

Posebej zasnovana spletna stran v slovenskem jeziku je zgoščen in pregleden vir informacij o najavah dogodkov, novicah o vsebinah, pomembnih pri vzpostavljanju stikov s poslovnimi partnerji in za samo poslovanje, podrobnim opisom podpornih storitev poslovne mreže EEN in načina delovanja, iskalnikom tehnoloških in poslovnih ponudb in povpraševanj, navedbah in kontaktih partnerjev sloven-

skega konzorcija EEN, z elektronsko različico tiskanih novic in ostalimi koristnimi informacijami.

S prijavo na prejemanje rednega mesečnega obvestila v elektronski obliki (ang. newsletter), boste v vaš elektronski poštni nabiralnik prejeli pregled izpostavljenih dogodkov v Sloveniji in v tujini, aktualne razpise, borzo poslovnih in tehnoloških priložnosti v obliki povpraševanj in ponudb ter druge novice in objave. S samo zasnovo sledimo ustaljeni obliki strnjenih informacij v obliki spletnih povezav s kratkim povzetkom. Prejemanje novic je brezplačno.

Facebook (www.facebook.com/eenslovenija)

Za doseganje čim širšega kroga naslovnikov smo že vrsto let prisotni na enem največjih družbenih omrežij, Facebooku. S preglednimi in jedrnatimi objavami dogodkov, razpisov in izseki koristnih novic s povezami do nadaljnjih informacij in slikovnim gradivom, na enem mestu najdete neprecenljiv vir ažurnih informacij, ki jih zaradi same narave vsebin lahko najhitreje in pravočasno posredujemo le na ta način. Z naročilom na našo Facebook spletno stran ste nemudoma obveščeni o najnovejših objavah.

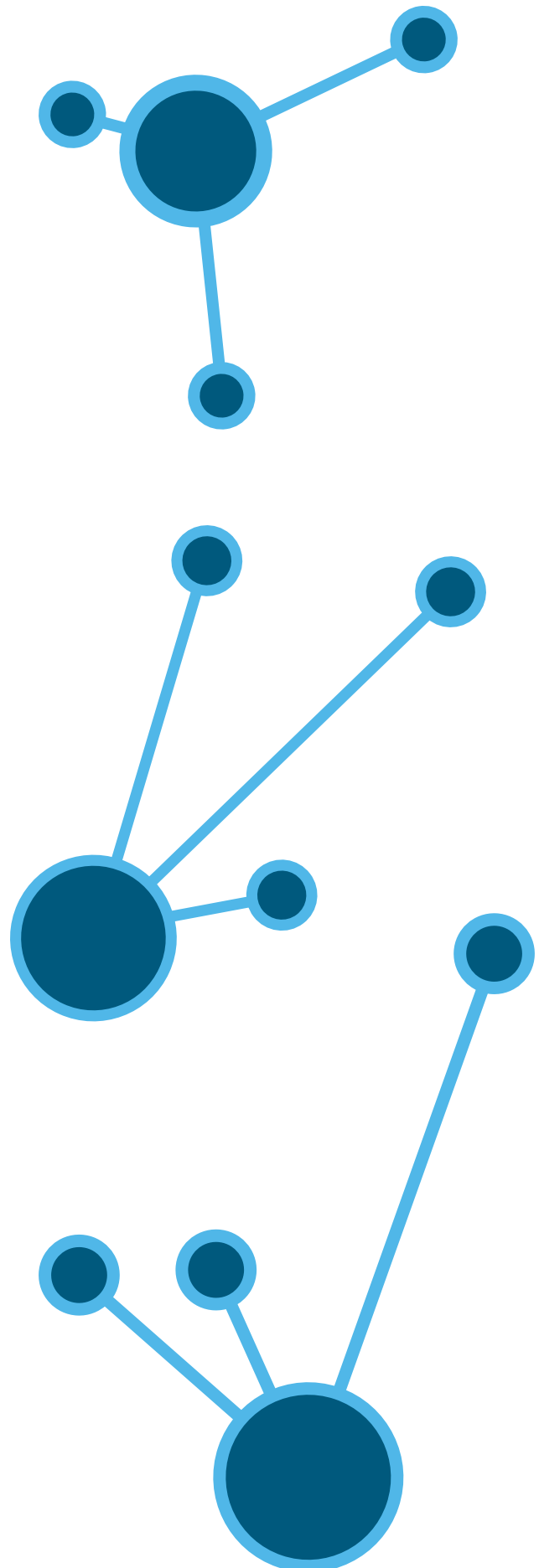

Twitter (www.twitter.com/eenslovenia)

V začetku leta 2019 smo se pridružili družbenemu omrežju Twitter, kjer objavljamo kratke novice ter najave aktualnih domačih in tujih dogodkov, razpisov, anket in ostale koristne informacije. Za takojšnje obvestilo o novih objavah, se lahko tudi tu prijavite/naročite na spremljanje strani in na ta način zagotovite obveščenoost z informacijami, ki lahko pomembno pripomorejo pri vašem poslovanju.

Robert Premk

Center za prenos tehnologij in inovacij,
Institut "Jožef Stefan"

Majhna in srednje velika podjetja kot dejavnik gospodarskega razvoja in rasti

V vsakem gospodarstvu najdemo množico entitet, ki s svojo dejavnostjo sooblikujejo gospodarski vsakdan. Osrednjo vlogo lahko v prvi vrsti zagotovo pripišemo podjetniku, katerega je že znani francoško-irski ekonomist *Richard Cantillon* (1680-1734) opredelil kot posameznika, ki prevzema tveganja. Avstrijski ekonomist *Joseph A. Schumpeter* (1883-1950) je dodatno poudaril še vlogo inovacij preko uvajanja novih procesov in proizvodov, novih oblik organiziranosti ter odkrivanja novih nabavnih virov in novih trgov. Vse to vodi do strukturnih sprememb na ravni narodnega gospodarstva, kjer preko procesa *kreativne destrukcije* novosti zamenjujejo pretekle dejavnosti in tudi podjetja. Če k temu prištejemo še spremembe zadnjih nekaj desetletij z globalizacijo in digitalizacijo na čelu, je današnje poslovno okolje zaznamovano s številnimi izzivi, kjer tveganje in inovacije ostajajo neločljivo povezane s poslovanjem.

Najpogostejši in daleč najbolj uveljavljeni način organiziranja dejavnosti je v obliki podjetja, v katerem zaposleni ustvarjajo proizvode in/ali izvajajo storitve za plačilo in z namenom ustvarjanja dobička. Že bežna primerjava med državami pokaže, da v vseh največji delež zavzemajo **majhna in srednje velika podjetja** (MSP). V množici njihovih opredelitev je ena pogostejših definicija *The Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD) z vidika statističnih potreb in sicer kot podjetja, ki zaposluje do 249 oseb. Podrobnejša členitev jih nadalje deli na *mikro* (od 1 do 9 zaposlenih), *majhna* (od 10 do 49 zaposlenih) in *srednje velika* podjetja (od 50 do 249 zaposlenih). Po evropski in domači zakonodaji lahko k temu prištejemo še čiste prihodke od prodaje, ki ne smejo presežati 50 milijonov evrov, vrednost aktive pa ne 43 milijonov evrov.

Podatki iz *Annual Report on European SMEs 2017/2018*¹ (str. 14-15) Evropske komisije, na primer kažejo, da je samo v letu 2017 v državah članicah Evropske unije v nefinančnih sektorjih delež MSP znašal 99,8 % vseh podjetij, pri čemer so ustvarila 56,8 % dodane vrednosti in so imela 66,4 % vseh zaposlenih. Podobno visoke odstotke za MSP v narodnih gospodarstvih najdemo tudi v drugih državah po svetu. Omenjeno poročilo navaja tudi, da je v državah članicah v povprečju 57 MSP na 1000 prebivalcev v nefinančnih sektorjih, medtem ko je podatek za Slovenijo še višji – povprečno 81 MSP na 1000 prebivalcev.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije² so v letu 2017 domača MSP ustvarila približno 68 % vseh prihodkov, 65 % dodane vrednosti in so imele približno 73 % vseh zaposlenih. V okviru mednarodnega poslovanja so slovenska MSP v tem letu ustvarila približno 43,3 % izvoza oziroma 56,4 % uvoza.

MSP so po izsledkih OECD³ zastopana v praktično vseh gospodarskih dejavnostih in kot takšna so se izkazala za pomembnega igralca pri gospodarskem razvoju in rasti. Predstavljajo alternativo velikim podjetjem z možnostjo uvajanja nižnih proizvodov in s tem zadovoljevanja večjega nabora potreb, pogosto se hitreje odzivajo na spremembe v poslovnem okolju in so dovzetna za hitrejše uvajanje novih tehnologij, ki so dostikrat tudi rezultat prizadevanj ustanoviteljev MSP. Čeprav mnoga MSP delujejo kot družinska podjetja oziroma so v splošnem pogostejše vpeta na lokalne trge, najdemo med njimi številne z željo in prizadevanjem po mednarodni uveljavitvi.

1. Annual report on European SMEs 2017/2018, EC, 2018 (https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_sl)

2. Gospodarstvo sestavljajo predvsem mala in srednje velika podjetja, Posebna objava, SURS, 2018 (<https://www.stat.si/StatWeb/PDF/PrikaziPDF.aspx?id=7769&lang=sl>)

3. Enhancing the contributions of SMEs in a global and digitalised economy, OECD, 2017 (<https://www.oecd.org/mcm/documents/C-MIN-2017-8-EN.pdf>)

Prav tako se čedalje bolj izpostavlja njihova vloga pri vključujoči in trajnostno naravnani rasti. Ne samo v državah v razvoju, tudi v razvitih državah so s socialnega vidika pomemben element vključevanja ranljivih skupin in njihove večje družbene vključenosti, kot tudi zmanjševanja revščine.

MSP se kljub temu srečujejo s številnimi izzivi kot so otežen dostop do virov financiranja, zahteven dostop do mednarodnih trgov zaradi nepovratnih in pogosto visokih stroškov, omejeni možnosti pridobivanja ustreznih strokovnih sodelavcev, znanj in tehnologij ter drugih razlogov. Zaradi izjemne vloge MSP je tudi Evropska komisija prepoznala njihovo vlogo pri nadaljnjem gospodarskem razvoju in rasti. Kot eden ključnih instrumentov spodbujanja zaposlovanja in ustvarjanja novih delovnih mest deluje projektno organizirana poslovna mreža *Enterprise Europe Network* (EEN). S prisotnostjo v več kot 60 državah po svetu, približno 3000 strokovnjakov v približno 600 organizacijah skrbi za podporo MSP. S svetovanjem za mednarodno poslovanje, na področju intelektualne lastnine, podpori pri prijavi na evropske razpise, organiziranjem in obveščanjem o aktualnih in relevantnih dogodkih pri nas in po svetu, vam nudimo podporo tako pri iskanju novih tujih trgov kot tudi na področju inoviranja z iskanjem partnerjev pri nadaljnjih raziskovalnih in poslovnih korakih.

Robert Premk

Center za prenos tehnologij in inovacij,
Institut "Jožef Stefan"

